

Pracovná skupina pre revíziu článku 29 Asociačnej dohody s Ukrajinou z pohľadu najviac dotknutých odvetví, 27. november 2024

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 27. november 2024

Účastník stretnutia: Konzorcium

Názov aktivity: **Pracovná skupina pre revíziu článku 29 Asociačnej dohody s Ukrajinou z pohľadu najviac dotknutých odvetví**

Predseda: Predsedala Elli Tsiforou, generálna tajomníčka COPA a COGECA.

Podrobný popis aktivity:

Prezident COGECA Lennart Nilsson (SE) uviedol, že cieľom seminára je predstaviť dopady liberalizácie trhu s UA na vybrané európske poľnohospodárske odvetvia. Upozornil, že európski poľnohospodári vyjadrujú solidaritu a podporujú UA, ale je dôležité nájsť riešenie, ktoré nebude znamenať kritické dopady na životaschopnosť európskeho poľnohospodárstva.

Časť 1: Pohľad na odvetvie hydiny a vajec

Copa Cogeca, AVEC, EUWEP

Predseda pracovnej skupiny C-C pre hydinu a vajcia Gian Luca Bagnara (IT) upozornil, že EÚ je svetovým lídrom v produkcii vajec a čistý vývozca vajec a vaječných výrobkov. Najväčšími producentmi vajec v EÚ sú FR, DE, a ES.

Ďalej prezentoval vývoj ročných objemov dovozov vajec a vaječných produktov do EÚ od roku 2020 a porovnanie za obdobie 01/2023 a 01/2024:

	2020		2021		2022		2023		Jan-Jul 24		Compared to Jan-Jul 23
	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	
Ukraine	13,479	24.1%	8,235	22.5%	26,010	51.4%	54,697	60.7%	41,847	62.6%	+ 36.0%
United Kingdom	30,414	54.4%	17,134	46.9%	12,086	23.9%	12,932	14.3%	9,221	13.8%	+ 40.2%
Argentina	1,825	3.3%	1,940	5.3%	3,238	6.4%	2,980	3.3%	2,734	4.1%	+ 47.4%
USA	4,667	8.3%	3,420	9.4%	878	1.7%	1,243	1.4%	2,686	4.0%	+++
Albania	999	1.8%	319	0.9%	775	1.5%	3,656	4.1%	1,981	3.0%	- 13.8%
North Macedonia	455	0.8%	453	1.2%	903	1.8%	2,017	2.2%	1,943	2.9%	+ 60.0%
China	1,348	2.4%	1,011	2.8%	699	1.4%	513	0.6%	1,089	1.6%	+ 189.3%
Bosnia-Herz.	258	0.5%	141	0.4%	209	0.4%	464	0.5%	700	1.0%	+ 79.8%
India	0	0.0%	98	0.3%	2,785	5.5%	3,471	3.8%	218	0.3%	- 93.2%
Norway	1,429	2.6%	1,571	4.3%	1,717	3.4%	1,409	1.6%	180	0.3%	- 83.0%
Other Destinations	1,059	1.9%	2,224	6.1%	1,277	2.5%	6,765	7.5%	4,297	6.4%	
Extra-EU	55,933		36,547		50,578		90,146		66,897		
% change			- 35%		+ 38%		+ 78%		+ 23.0%		

Trade Figures (Comext – tonnes egg equiv.) not including Hatching eggs

Na dovozoch do EÚ sa najviac podieľa UA (60 %) a UK (14%). Dovozy vajec a hydinového mäsa z UA sa významne zvýšili po liberalizácii trhu – u vajec v porovnaní v rokoch 2021 a 2023 o 680 %, u hydinového mäsa o 128 %.

Na záver upozornil, že odvetvie hydiny a vajec EÚ je citlivým odvetvím vzhľadom na to, že vyžaduje veľké investície. Úplná liberalizácia s UA je pre trh EÚ nebezpečná. Problémom je aj nedostatočná transparentnosť pri označovaní výrobných metód a pôvodu. Treba garantovať dôkladnú sledovateľnosť zaručujúcu prísny pôvod výrobkov vyvázaných z UA. Producenti na UA musia zaistiť vykonávanie výrobných noriem EÚ.

(Celá prezentácia je priložená v prílohe k zápisu v českom jazyku.)

Ďalej zástupca AVEC predstavil hlavné charakteristiky UA produkcie hydinového mäsa, ktoré spôsobujú značný rozdiel v konkurencieschopnosti EÚ a UA producentov. Okrem priamych dopadov na trh EÚ boli zjavné aj nepriame dopady na maloobchodný trh a investície, najmä susedné krajiny (PL a Pobaltie) zaznamenali cenový tlak, ktorý využívajú maloobchodníci na zníženie ceny. Liberalizácia trhu viedla k tomu, že výrobcovia v EÚ zmrazili investície kvôli riziku neobmedzeného dovozu. Spoločnosť AVEC preto odmieta úplnú liberalizáciu, za najúčinnější prostriedok obmedzenia narušenia trhov považuje systém tarifných kvót. Zástupca ďalej poukázal na nepravdepodobné dodržiavanie predpisov a noriem producentov v UA kvôli zložitosti vykonávania kontrol a vysokej miere korupcie.

Časť 2: Odvetvie cukru – štruktúry a obchodné vyhliadky

Zvláštnosti odvetvia cukru v EÚ

Zástupkyňa CIBE (Medzinárodná konfederácia európskych pestovateľov repy) predstavila najväčšie rozdiely v produkcii cukrovej repy v EÚ a UA. Dovoz cukru z UA predstavuje silnú, ale nekalú konkurenciu. Cukor je pre EÚ citlivým odvetvím, zvýšenie tarifných kvót na dovoz cukru z UA by znamenalo penalizáciu odvetvia cukrovej repy v EÚ.

EÚ: Cukrová repa sa pestuje na 1,5 mil. ha, EÚ je 3. najväčším výrobcom cukru na svete, najväčším producentom repného cukru a 2. najväčším spotrebiteľom cukru na svete. Cukrovarnícky priemysel vyrába širokú škálu iných výrobkov: krmivá pre zvieratá, rôzne bioprodukty, bioenergiu a pod. Priemerná produkčná plocha je cca 15 ha/pestovateľ(podnik). Približne polovicu cukru produkujú družstvá, ktoré vlastnia a dodávajú cukrovú repu pestovatelia/členovia družstva. Cukrovary v EÚ neriadia pestovanie dodanej repy. V EÚ pôsobí 88 cukrovarov, poskytujú 24 000 priamych pracovných miest v Európe a podporujú ďalších 300 000 pracovných miest v dodávateľskom reťazci.

UA: Odvetvie cukru je vertikálne integrované – spracovatelia cukru a cukrovarnícke spoločnosti vlastnia alebo si prenajímajú pôdu na pestovanie cukrovej repy. Približne 93 % pestovateľskej plochy cukrovej repy na UA obhospodarujú poľnohospodárske podniky, od roku

2024 je maximálna povolená plocha 10 000 ha/osoba. Preto agroholdingy prenajímajú pôdu stovkám vlastníkov, z ktorých niektorí vlastnia len pár ha pôdy. Desť z týchto agroholdingov obhospodaruje 70 % plochy, na ktorých sa pestuje cukrová repa.

Zástupkyňa CIBE zdôraznila rozdiely plynúce z odlišných legislatívnych požiadaviek ohľadom PPPs a biotechnológií (GMO). Upozornila, že podľa správy USDA (2020) sa na UA v súčasnej dobe neoficiálne pestuje približne 50-65 % GM sóje, 10-12 % GM repky a 1 % GM kukurice. GM osivo sa teda používa, ale nie je registrované.

Zástupca CEFS referoval o dopadoch liberalizácie a dovozoch UA cukru na trh EÚ. Spotreba cukru v EÚ predstavuje 14,2 mil. t, produkcie 16,5 mil. t. Až do podpisu 1. asociačnej dohody s UA nebol z UA dovážaný žiadny cukor, v roku 2014 bola stanovená kvóta 20 000 t. Dovozy dramaticky vzrástli od roku 2022, keď dosiahli 44 000 t a v kampani 2022/2023 až 419 000 t, v 2023/2024 sa odhaduje 700 000 t. Situáciu na trhu EÚ ovplyvňuje aj ďalší faktor – situácia na globálnom trhu, kde cena klesá. Pokračujúce dovozy z UA môžu viesť k úplnému kolapsu odvetvia nielen vo východných krajinách EÚ, ale vo všetkých členských štátoch. Situáciu komplikuje aj vyjednávaná dohoda s krajinami Mercosuru.

Časť 3: Odvetvie obilnín

Copa Cogeca, CEPM

Predseda skupiny C-C pre obilniny Cédric Benoist (FR) upozornil na enormný nárast dovozov obilnín z UA do EÚ po otvorení trhu EÚ. Pre porovnanie situácia po liberalizácii trhu:

- pšenica: + 2041 % medzi rokmi 2021-2023
- jačmeň: + 1195 % medzi rokmi 2021-2023
- kukurica: + 73 % medzi rokmi 2021-2023
- olejniný: + 42 % medzi rokmi 2021-2023

Dovoz obilnín z UA sa zvýšil z 9 na 18 mil. t ročne. Týchto 9 mil. t navyše predstavuje 3,5 % produkcie obilnín v EÚ. Súčasný stav je pre odvetvie obilnín neudržateľný, preto je návrat k systému tarifných kvót z roku 2014 nevyhnutný.

Zástupkyňa CEPM (RO) prezentovala dopady liberalizácie trhu na odvetvie produkcie kukurice. Kvóty boli stanovené takto: zrno 650 000 ton a kukurica cukrová 1 500 ton s 0% clom, pre osivo kukurice bez ochrany. Po zahájení vojny na UA došlo k významnému navýšeniu dovozu kukurice najmä do PL, SK, HU a RO. Je potrebné posilniť globálne ochranné opatrenie stanovené v článku 40 pre nechránené produkty (osivo kukurice). Uviedla aj potrebu zladíť UA výrobné štandardy s normami EÚ.

Časť 4: Ostatné produkty

Copa Cogeca

Predseda pracovnej skupiny C-C pre med Yvan Hennion (FR) referoval o rovnakej skúsenosti v odvetví medu ako u ostatných rečníkov. V roku 2014 dosahovali dovozy 20 000 ton, v roku 2023 už 45 000 ton. Na trh do EÚ smeruje aj produkcia z Číny, ktorá spolu s UA predstavuje 70 % dovozu medu do EÚ. Cena dovážaného medu je 1,75 eur/kg, producenti v EÚ nemôžu s priemernou cenou 3,90 eur/kg konkurovať a majú problém s uvedením produkcie na trh. Nutné je riešiť otázku kvality, kontrol a obnovenia dôvery spotrebiteľov.

iEthanol

Zástupkyňa iEthanol Gabriela Tatianová prezentovala základné informácie o produkcii a využití etanolu pre iné účely ako paliva a vývoj spotreby etanolu. Rozdiel medzi dovozmi v roku 2017 a 2023 je nárast o 300 %, preto odvetvie európskej produkcie etanolu požaduje zachovanie súčasných kvót pre UA. Nutné je zohľadniť aj dopady dohody s Mercosurcom.

Záver

E. Tsiforou ešte raz zdôraznila solidaritu s UA, poľnohospodárom v EÚ však musí byť zaručená

možnosť zachovania konkurencieschopnosti. Na nájdenie vyváženého riešenia treba jednať a spolupracovať medzi sektormi.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.